

چگونه پای کلاب‌هاوس به ایران باز شد؟

سیاست‌نامه درگوشی

اینکه بیش از ۱/۵ میلیارد کاربر دارد در ایران محبوبیتی ندارد. در ایران دو شبکه اجتماعی توئیتر و اینستاگرام شهرت و مانایی بیشتری داشتند؛ توئیتر فیلتر است و اینستاگرام نه.

مهم‌ترین تفاوت اینستاگرام و توئیتر در نوع ارتباط با کاربران و همچنین محتوای بارگذاری شده است؛ اینستاگرام بر پایه محتوای بصری تعریف شده، به‌طوری‌که برای انتشار یک متن ابتدا باید عکس یا ویدئو آپلود شود و سپس متن و هشتگ‌ها را اضافه کنید. اما در توئیتر علی‌رغم اینکه امکان شبکه‌سازی بیشتر است با محدودیت انتشار کارا کمتر محتوایی مواجه هستید. حضور چهره‌های سیاسی و بازخوردهایی که زیر پست‌های توئیتری قرار می‌گیرد این شبکه اجتماعی را نخبگانی کرده و محل بحث و گفت‌وگو است. به‌خاطر تفاوت ماهوی این دو شبکه اجتماعی است که گفته می‌شود توئیتر عصبی، سیاسی و پر از فحاشی است و اینستاگرام آرام و رنگارنگ است. در اینستاگرام انواع مختلف آدم‌ها را می‌توان دید که به‌شکلی خودنمایی می‌کنند از بدنسازها با شکم‌های ۶تکه گرفته تا شیوه‌های پخت غذا و شیرینی و مدلیگ‌ها و طرفداران سلبریتی‌ها و... اتکای اینستاگرام به تصویر باعث تقویت و ظهور افرادی در این شبکه اجتماعی شده که میل زیادی به دیده شدن دارند و لایک‌ها و فالوورها به دیده شدن‌شان کمک می‌کند، ضمن اینکه فرم جدیدی از کسب‌وکار در اینستاگرام شکل گرفته است. اینستاگرام روزبه‌روز قدرتمندتر می‌شود و این فقط مختص جامعه ایران نیست. ارزش تخمینی اینستاگرام بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار است، ۱۰۰ برابر قیمتی که فیس‌بوک در سال ۲۰۱۲ برایش پرداخت کرده بود. این شبکه اجتماعی محل خوبی برای جمع‌آوری داده و فروش رسانه است. ابزارهای فهرست‌بردار از هر چیزی که منتشر می‌شود داده استخراج می‌کنند و به‌شکل تحلیل برند یا به‌عنوان اطلاعات به دولت‌ها، شرکت‌های امنیتی و نظارتی و شرکت‌های تجاری می‌فروشند.

سرانجام کلاب‌هاوس در ایران

آخرین شبکه اجتماعی مشهوری که رونمایی شده تیک‌تاک است که ۴ سال پیش توسط چینی‌ها به بازار عرضه شد و حالا این کلاب‌هاوس پر سروصدا از گرد راه نرسیده بدجور خودنمایی می‌کند. جالب است که قابلیت خیلی عجیب‌وغریبی ندارد، علاوه بر آنکه عضویت در آن سخت‌تر از سایر شبکه‌های اجتماعی است. همان‌طور که گفته شد کلاب‌هاوس محلی برای حضور کسانی است که حرفی برای گفتن دارند و شاید در چندماه دیگر مشخص شود که این فضا فرصتی را برای عرض اندام شاخ‌های اینستاگرامی نمی‌دهد. شاید بتوان گفت که به‌لحاظ نخبگانی فضای بحث‌های کلاب‌هاوس شبیه توئیتر است، اما مفصل‌تر؛ البته کلاب‌هاوس نمی‌تواند همچون توئیتر، در فضای اجتماعی موج‌سازی کند. درواقع کلاب‌هاوس برای کاربران ایرانی و آنهایی که به‌دنبال مشهور کردنش هستند، بیشتر میدانی برای عمیق‌سازی ارتباطات است. در یکی، دوماه آینده اگر اتفاق غیرمنتظره‌ای برای کلاب‌هاوس رقم نخورد، می‌توان پیش‌بینی کرد که این شبکه اجتماعی در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰ بستر مناسبی برای گفتمان‌سازی، توجیه و اقناع افراد موثر و سرشبکه‌های طرفداران نامزدهای سیاسی باشد. البته بعید نیست که فرصت کلاب‌هاوس در طراحی و مدیریت اتاق‌های گفت‌وگویش، بر ساخت و تولید برنامه‌ها و مناظره‌های انتخاباتی رسانه ملی اثر بگذارد.

درحالی‌که دیگر شبکه‌های اجتماعی آمریکایی مانند توئیتر و فیس‌بوک در کشور چین قابل دسترسی نیستند، اما کلاب‌هاوس در مقطعی در چین قابل دسترسی بود و تعداد زیادی از کاربران چینی را به بحث درمورد موضوعات مختلف از جمله موضوعات حساس سیاسی مانند اعتراضات در هنگ کنگ و وضعیت سیاسی تایوان جذب کرد. رویه‌ای که باعث شد کد دعوت به این اپلیکیشن بسیار ارزشمند شود، اما مقامات چینی نهایتاً در هشتم فوریه این اپلیکیشن را هم فیلتر کردند، البته کلاب‌هاوس از ماه مارس ۲۰۲۱ هم در کشورهایی چون عمان و اردن فیلتر شده است.

این برنامه تا ژانویه سال ۲۰۲۱ در آلمان زیاد مورد استفاده قرار نمی‌گرفت اما پس از آن دو فعال شبکه اجتماعی با دعوت از یک گروه تلگرامی باعث شدند دعوت‌کنندگان زنجیره‌ای، روزنامه‌نگاران و سیاستمداران آلمانی به کلاب‌هاوس وارد شوند.

کلاب‌هاوس در اوایل سال ۲۰۲۱، در میان اپلیکیشن‌های رایگان App Store در ژاپن رتبه اول را کسب کرد. یوساکو مایزئاوا، میلیارد ژاپنی از اولین چهره‌های مشهوری بود که به کلاب‌هاوس پیوست و بعد از او چهره‌ها و کاربران ژاپنی به آن آمدند. مایزئاوا، سرمایه‌دار و بنیانگذار وب‌سایت خرید آنلاین زوزوتاون (Zozotown) است که به گفته رسانه‌ها از اولین گردشگران سفر به ماه خواهد بود.

شبکه‌های اجتماعی در ایران

ظهور و رشد شبکه‌های اجتماعی در ایران هیچگاه مسیر طبیعی خودش را طی نکرده است. از اولین نمونه‌های شبکه اجتماعی که به ایران آمد تا همین نمونه‌آخری بیشتر محلی برای منازعات و جدل‌های سیاسی بوده است و در بستری سیاسی شهرت یافتند و کاربران ایرانی را فعال کردند. به‌طور عمده شبکه‌های اجتماعی عمر و ماندگاری‌شان در فضای اجتماعی کوتاه است. شاید به همین دلیل است که تعریف دقیقی از شبکه اجتماعی بین مردم ایران وجود ندارد و گاهی پیام‌رسان‌هایی مثل واتس‌آپ در تعریف عمومی در زمره شبکه‌های اجتماعی قرار می‌گیرند و مثلاً فیس‌بوک با وجود

اظهارنظرهای کوتاه درکنار چهره‌های شاخص است و فرصت شنیده شدن، موج‌سازی و شبکه‌سازی برای همه کاربران در این طراحی ساختار چندان فراهم نیست.

نفوذ مویرگی در جهان

با تمام این تفاسیر و محدودیت‌های فعلی کلاب‌هاوس، آمارها نشان می‌دهند که این شبکه اجتماعی در یک‌سال گذشته رشد قابل‌توجهی بین مردم جهان داشته و اپلیکیشن آیفون آن در سال اول فعالیت نزدیک ۱۳ میلیون بار دانلود شد. شهرت و نفوذ این شبکه اجتماعی در هر کشوری جنس متفاوتی داشت، مثلاً کلاب‌هاوس در زادگاهش یعنی آمریکا به کمک چهره‌های سیاسی و اجتماعی به مردم معرفی شد و افراد مشهور و ثروتمند از این اپلیکیشن استفاده می‌کنند. غول‌های فناوری مثل ایلان ماسک و مارک زاکربرگ و ربرهایی مثل دریک و کانیه‌وست و ستاره تلویزیونی آپرا وینفری از جمله این افراد بوده‌اند. حضور آنان در کلاب‌هاوس باعث شد تصویر جدیدی از کارکرد آن به کاربران ارائه شود. بسیاری از مردم از این اپلیکیشن فقط برای صحبت کردن با دوستان‌شان استفاده می‌کردند، اما حضور افراد سرشناسی مانند زاکربرگ یا ماسک به این معنی بود که شما می‌توانید به حرف‌های شخصیت‌های برجسته گوش کنید به‌گونه‌ای که با آنها در یک اتاق نشسته‌اید و گپ می‌زنید.

در هر شبکه اجتماعی متفاوت است و در کلاب‌هاوس هم چیز عجیب‌وغریبی نیست و مدیران رسانه ملی می‌توانستند به‌راحتی برای قاب تلویزیون آن را طراحی کنند. مثل گفت‌وگویی که جمعه‌شب سیزدهم فروردین درکلاب‌هاوس برای علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی ترتیب داده شد. در این نشست هم امکان پرسش و پاسخ برای خبرنگاران و تحلیلگران سیاسی داخل ایران فراهم بود و هم اینکه محلی برای پرسشگری خبرنگارانی خارج از مرزهای کشور شد. این نشست پرسش و پاسخ حدود چهارساعت و تا پاسی از نیمه‌شب به‌طول انجامید و حدود هشت‌هزار نفر شنونده این اتاق گفت‌وگو بودند. پیش‌بینی می‌شود در روزها و ماه‌های آتی تعداد کاربران عضو در شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس بیشتر شوند و به‌نظر می‌رسد که کلاب‌هاوس بیش از آنکه محل جولان شاخ‌های اینستاگرامی باشد محلی برای تبیین گفتمان باشد، آن هم از زبان افرادی که واجد سرمایه اجتماعی هستند و حرفی برای گفتن دارند.

کلاب‌هاوس از کجا پیدا شد؟

درست یک‌سال قبل و در آوریل ۲۰۲۰ کلاب‌هاوس راه‌اندازی شد. ورود آن به دنیای مجازی با شیوع کرونا و پرهیز آدم‌ها از گفت‌وگوی رو در رو همزمان شده بود و همین امر در قدرتمند شدن این شبکه اجتماعی بی‌تاثیر نبود. در این شبکه اجتماعی امکان ارسال هیچ محتوایی جز صوت وجود ندارد و مثل همه شبکه‌های اجتماعی فرصت ارتباط‌گیری فرازمانی و فرامکانی را فراهم می‌کند و افراد فارغ از اینکه در چه محلی هستند توانایی این را خواهند یافت تا با افرادی در سراسر دنیا ارتباط برقرار کنند. محوریت این شبکه اجتماعی مثل توئیتر بر ارتباط‌گیری و شبکه‌سازی نیست و بیشتر تنگی بر انتشار محتواست. درحال حاضر یکی از اشکالات کلاب‌هاوس این است که مخاطب برای دریافت محتوا باید ساعت‌ها وقت صرف کند، در صورتی که می‌تواند همان محتوا را با صرف وقت کمتر و جست‌وجوی راحت‌تر در بستر دیگری به‌دست آورد. ضمن اینکه خروج کاربر از اتاق‌های گفت‌وگو باعث می‌شود که رشته بحث از دست او خارج شود. با توجه به امکانات فعلی کلاب‌هاوس به‌سختی می‌توان آن را در رسته شبکه‌های اجتماعی قرار داد، چون به‌مثابه شبکه‌های اجتماعی دیگر، امکان اظهارنظر برای همه وجود ندارد و به‌عبارت دقیق‌تر در آن بیش از اینکه با یک شبکه اجتماعی مواجه باشیم با یک محل قرار مواجهیم که می‌تواند روابط عمیقی را در مقیاس کم شکل دهد.

در ابتدای کار، یکی از موانع مهم برای حضور حداکثری کاربران در کلاب‌هاوس این بود که عضویت در این شبکه تنها در انحصار دارندگان تلفن‌های همراه آیفون بود و همین موضوع باعث می‌شد که تعداد کاربران کمتری وارد این شبکه شوند و ساختار اولیه آن را شکل دهند. با توجه به اینکه در کلاب‌هاوس امکان بازنشر محتوا وجود ندارد، امکان کنشگری برای کاربران گمنام وجود ندارد و همین مساله به‌صورت ساختاری باعث می‌شود در کلاب‌هاوس کسانی امکان مانور بیشتری داشته باشند که پیش از ورود به شبکه هم دارای سرمایه اجتماعی بوده باشند. حداکثر نقش کاربران عادی استفاده از فرصت

باورش سخت است از کابینه دولتی که زیاد اهل پاسخگویی و تعامل با رسانه نیستند که چندین ساعت در فضای مجازی پای صحبت خبرنگاران بنشینند و پاسخگوی سوالات آنها باشند. اما در هفته گذشته شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس، محلی برای برگزاری گفت‌وگوهای تقریباً ۴ ساعته تعدادی از دولتمردان بود. محمدجواد ظریف وزیرخارجه دولت حسن روحانی و علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی در اتاق‌های گفت‌وگوی کلاب‌هاوس حضور یافتند و به سوالات خبرنگاران و تحلیلگران سیاسی پاسخ دادند. انتخاب چنین بستری برای تعامل با خبرنگاران، گویا محل توافق دولتی‌هاست و به‌نظر می‌رسد در ماه‌های باقی‌مانده به انتخابات ریاست‌جمهوری ایران آوردگاه مناسبی برای بحث و گفت‌وگو بین طیف‌های سیاسی باشد. البته انتخاب چنین فضایی محل بحث‌هایی هم شده و حسام‌الدین آشنا مشاور رئیس‌جمهور در پستی توئیتری به مدیران متلکی انداخته و با اشاره به نشست پرسش و پاسخ ظریف در کلاب‌هاوس نوشته است: «مایه تاسف آنکه وزیر خارجه در کلاب‌هاوس با پرسشگران حتی نماینده مجلس با صراحت گفت‌وگو می‌کند، ولی صدایسما یا نمی‌خواهد یا نمی‌تواند فضا و امکان مناسب و متوازن را برای گفت‌وگوی مسئولان با کارشناسان و علاقه‌مندان فراهم کند. حق مردم ایران، دولتی پاسخگو و رسانه ملی غیرجانحی است.» المیرا شریفی‌مقدم مجری شبکه خبر در پاسخ به اظهارات آشنا مدعی شد که اغلب دولتمردان از حضور در میزگردهای تلویزیون پرهیز می‌کنند و در این باره نوشت: «اغلب وزرا ممکنه فعلا داخل کلاب‌هاوس صحبت کنند، چون عده خاصی حضور دارند و می‌شنوند. تلویزیون نمی‌آیند چون فراگیره و از بروز چالش و سوالات خاص گریزانند. این رو من مجری به شما میگم که می‌بینم روابط‌عمومی میهمان، قبل گفت‌وگوها چه تلاشی برای دانستن پرسش‌ها و تغییر آن دارند! اسم هم خواستید میگم.»

در پس این جدل‌ها، آنچه بیش از همه ظهور و بروز داشت، این واقعیت بود که مدیران رسانه ملی علی‌رغم همه کوتاه آمدن‌ها و انفعال‌شان در قبال تصمیمات دولتی همچنان باب میل دولتمردان نیستند. حتی جایی که حسام‌الدین آشنا در پاسخ مجری شبکه خبر می‌گوید ما مشکلی با فحاشی بودن نداریم، بلکه مساله انصاف رسانه‌ای است. شریفی‌مقدم شروع به افشای واقعیتی می‌کند که نشان می‌دهد رسانه ملی برای اینکه دل دولتمردان را به‌دست آورد چقدر با مسامحه برخورد می‌کند و در این باره نوشت: «توافق اغلب درصورتی است که میهمان فقیر و تهدید به ترک برنامه نکند. شاهد بروز اتفاقات زیادی قبل و بعد برنامه‌ها بوده‌ام و خدا نکنه مجری سوال خارج از توافق با برخی میهمان‌ها بپرسه؛ چه نامه‌نگاری‌هایی بعد برنامه انجام میشه!»

همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد این گفت‌وگوی جدلی در توئیتر راه به‌جایی نبرد و هیچ کدام از طرفین دولت و تلویزیون حرف هم را قبول نداشتند. کاربران توئیتر هم می‌دانستند که مساله اصلی فقط رعایت انصاف مجریان و کارشناسان تلویزیون در پرسشگری از میهمانان نیست که چه‌بسا سوالات تند و تیزتر و خارج از چارچوب در بستر شبکه اجتماعی کلاب‌هاوس پرسیده می‌شود.

آن چیزی که کلاب‌هاوس را نسبت به میزگردهای مرسوم صداوسیما پیش انداخته است بیش از آنچه مبتنی‌بر اهمیت گفت‌وگو باشد، متکی بر ابداعات فرمی در گفت‌وگو، پرسشگری و انتقال پیام است. این ابداعات

چارسو

رقابت ۶ سریال برتر سال ۹۹ در فینال «سریالیست»

پس از ۱۳ روز رقابت سریال‌های سال ۹۹ در برنامه «سریالیست»، ترکیب سریال‌های برتر سال که با رای مستقیم مردم به فینال راه یافتند، مشخص شد.

۱- بچه‌مهندس (شبکه دو) ۲- از سرنوشت (شبکه دو) ۳- پایتخت ۶ (شبکه یک) ۴- نون‌خ ۲ (شبکه یک) ۵- خانه امن (شبکه یک) ۶- زیرخاکی (شبکه یک)

در برنامه «سریالیست» تمام سریال‌های پخش شده سال ۹۹ از شبکه‌های یک، دو، سه و پنج، براساس میزان مخاطب نظرسنجی مرکز تحقیقات سازمان صداوسیما در ۶ گروه پنج‌تیمی قرعه‌کشی شدند. در هر گروه بازیگران و دست‌اندرکاران سریال‌ها به‌طور مساوی طی دوشب از آنتن شبکه یک و فضای مجازی امکان تبلیغ و یادآوری جذابیت‌های سریال خود را داشتند. این برنامه با همکاری مشترک شبکه یک سیما و اپلیکیشن تلویبون طراحی شد و علاوه‌بر پیامک، برای اولین بار از طریق تلویبون امکان شرکت در نظرسنجی درباره برنامه‌ها برای مردم مهیا شد.

مرحله فینال از جمعه‌شب با اعلام اسامی ۶ سریال برتر آغاز شده و از یکشنبه ۱۵ فروردین، سازندگان هر ۶ سریال با حضور مجدد در برنامه «سریالیست»، فرصت دارند برای سریال‌شان تبلیغ کنند تا برترین سریال سال ۹۹ تلویزیون با رای مردم انتخاب شود. «سریالیست» به تهیه‌کنندگی مجتبی فرجی و محمد باریکانی کاری از گروه تاریخ، فرهنگ و هنر شبکه یک سیماست.

انتقاد عسگرپور از عمر کوتاه مدیران سینمایی

محمدمهدی عسگرپور دبیر سی‌وهشتمین جشنواره جهانی فیلم فجر با حضور در بحثی در برنامه «کلاب‌هاوس» با اشاره به ضربه‌ای که تغییر مدیران به عرصه‌های مختلف وارد می‌کند، گفت: «واقعیت این است که یکی از موارد تاسف‌برانگیز در حوزه مدیریت در کشور نه‌فقط درباره جشنواره فجر که در همه حوزه‌ها نبود ثبات مدیران است. در خیلی از کشورها این پدیده پذیرفته نیست که وقتی مدیر ارشد یک دولت تغییر می‌کند، تا آبدارچی‌ها در آن کشور تغییر کنند. اگر یک رئیس‌جمهور عوض شود، همه تیمش به‌صورت انبوه‌سی جابه‌جا شوند. آقای احمدی‌نژاد از شهرداری به ریاست‌جمهوری رسید، تقریباً تمام تیم مدیران‌شان با انبوس از شهرداری به ریاست‌جمهوری آمدند و شهردار بعدی آقای قالیباف هم نیروهای خود را از نیروی انتظامی با خود به شهرداری آورد. این سنت خوبی نیست.

مدیران دولتی وقتی می‌آیند ۳،۲ سال طول می‌کشد تا سوار کار شوند و سال آخر هم که مشغول خداحافظی می‌شوند، وضعیت در سینما باز به نسبت خیلی از حوزه‌های دیگر بهتر است و گردش مدیریتی در آن کمتر از حوزه‌های دیگر بوده است. جشنواره برلین از ابتدا تا امروز ۵ یا ۶ مدیر داشته و عمر متوسط مدیرانش ۱۵ سال است. در جشنواره‌های دیگر شاید این طول عمر کمتر باشد اما در کل حوزه فرهنگ در جاهای دیگر مانند اینجان نیست. خیلی از جشنواره‌های خارجی ساختار دولتی ندارند. جشنواره مونترال مسئولی به نام آقای لوور دارد که آژایمر دارد و ساختارش به گونه‌ای است که دولت نباید در کار آن دخالت کند. در کشور ما اما حوزه فرهنگ هم ذیل حوزه سیاست تعریف می‌شود.»